

TIZIMLI YONDASHUV ASOSIDA MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI VA OILA XAMKORLIGINING PEDAGOGIK ASOSLARI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18359395>

Muxamatova Gulmira Erkinjon qizi

O 'ZMPU MAKTABGACHA TA'LIM YO'NALISHI 2-KURS MAGISTRANTI

Jumanova Fatima Uralovna

O 'ZMPU maktabgacha ta'lim bo'limi kafedra raxbari P.f.n professor

Annotatsiya

Ushbu maqola maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi hamkorlikning pedagogik asoslarini tizimli yondashuv nuqtai nazaridan ko'rib chiqadi. Maqolada hamkorlikning zarurligi, maqsadi, vazifalari, tamoyillari, tashkiliy shakllari va usullari tahlil qilinadi. Tizimli yondashuvning mohiyati va uning maktabgacha ta'limda qo'llanilishining ahamiyati ochib berilgan. Shuningdek, hamkorlikning samaradorligini oshirish yo'llari va bu jarayonda pedagoglarning roli muhokama qilinadi. Maqola maktabgacha ta'lim pedagoglari, ota-onalar va soha mutaxassislari uchun mo'ljallangan.

Kalit so'zlar

Tizimli yondashuv, maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila hamkorligi, pedagogik asoslar, hamkorlik tamoyillari, hamkorlik shakllari, hamkorlik usullari, bolaning rivojlanishi.

Аннотация

Данная статья рассматривает педагогические основы сотрудничества между дошкольной образовательной организацией и семьей с точки зрения системного подхода. В статье анализируются необходимость, цель, задачи, принципы, организационные формы и методы сотрудничества. Раскрывается сущность системного подхода и его значение для применения в дошкольном образовании. Также обсуждаются пути повышения эффективности сотрудничества и роль педагогов в этом процессе. Статья предназначена для педагогов дошкольного образования, родителей и специалистов в данной области.

Ключевые слова

Системный подход, дошкольная образовательная организация, сотрудничество с семьей, педагогические основы, принципы сотрудничества, формы сотрудничества, методы сотрудничества, развитие ребенка.

Abstract

This article examines the pedagogical foundations of cooperation between preschool educational organizations and families from the perspective of a systemic approach. The article analyzes the necessity, purpose, tasks, principles, organizational forms, and methods of cooperation. The essence of the systemic approach and its significance for application in preschool education are revealed. The article also discusses ways to improve the effectiveness of cooperation and the role of educators in this process. This article is intended for preschool educators, parents, and specialists in the field.

Keywords

Systemic approach, preschool educational organization, family cooperation, pedagogical foundations, principles of cooperation, forms of cooperation, methods of cooperation, child development.

Bugungi kunda jamiyatning rivojlanishi, axborot texnologiyalarining jadal sur'atlar bilan o'sib borishi ta'lim tizimiga, xususan, maktabgacha ta'lim sohasiga ham yangi talablar qo'yimoqda. Maktabgacha ta'lim bolaning shaxs sifatida shakllanishining dastlabki va eng muhim bosqichi bo'lib, uning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun mustahkam poydevor yaratadi. Shu bois, maktabgacha ta'lim sifatini oshirish, bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlash dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Bu vazifalarni muvaffaqiyatli amalga oshirishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning o'zaro hamkorligi muhim ahamiyat kasb etadi. Zero, bola nafaqat maktabgacha ta'lim tashkilotida, balki oila muhitida ham tarbiyalanadi va rivojlanadi. Shunday ekan, bu ikki muhim institutning sa'y-harakatlarini birlashtirish, ularning o'zaro hamkorligini tizimli asosda tashkil etish bolaning optimal rivojlanishiga erishishning zaruriy shartidir.

Ushbu maqola tizimli yondashuv asosida maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligining pedagogik asoslarini ochib berishga qaratilgan. Tizimli yondashuv bu hamkorlikni alohida tadbirlar yoki aloqalar yig'indisi emas, balki o'zaro bog'liq elementlardan tashkil topgan yaxlit pedagogik tizim sifatida ko'rib chiqish imkonini beradi. Bu yondashuv hamkorlikning maqsadlari, vazifalari, tamoyillari, shakllari va usullarini aniqlash, shuningdek, uning samaradorligini oshirish mexanizmlarini ishlab chiqish uchun nazariy va amaliy asos yaratadi.

Maqolada quyidagi asosiy masalalar ko'rib chiqiladi:

- Tizimli yondashuvning mohiyati va maktabgacha ta'limda qo'llanilishi.
- Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligining zarurligi va ahamiyati.

-Tizimli yondashuv asosida maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligining pedagogik tamoyillari.

-Hamkorlikning tashkiliy shakllari va usullari.

-Hamkorlikning samaradorligini oshirish yo'llari.

Ushbu tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim pedagoglari, ota-onalar va ushbu soha mutaxassislari uchun amaliy ahamiyatga ega bo'lishi, maktabgacha ta'lim tashkilotlari va oilalar o'rtasidagi hamkorlikni yanada takomillashtirishga xizmat qilishi mumkin.

Tizimli yondashuv asosida maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligining pedagogik asoslari keng va ko'p qirrali tushunchadir. Bu hamkorlik bolaning har tomonlama rivojlanishiga qaratilgan bo'lib, o'zaro hurmat, ishonch va mas'uliyat tamoyillariga asoslanadi. Tizimli yondashuv esa bu hamkorlikni alohida elementlar yig'indisi emas, balki o'zaro bog'liq va bir-biriga ta'sir etuvchi komponentlardan iborat yaxlit bir tizim sifatida ko'rib chiqishni nazarda tutadi.

Quyida tizimli yondashuv asosida maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligining asosiy pedagogik tamoyillari va jihatlari keltirilgan:

1. Umumiy maqsad va vazifalarning belgilanishi:

-Bolaning manfaatlarini ustuvor qo'yish: Hamkorlikning asosiy maqsadi bolaning sog'lom, har tomonlama rivojlangan va maktabga tayyor bo'lishini ta'minlashdir.

-Rivojlanishning yagona yo'nalishlarini aniqlash: Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila bolaning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda uning jismoniy, ijtimoiy-emotsional, kognitiv, nutq va ijodiy rivojlanishining asosiy yo'nalishlari bo'yicha kelishib olishlari zarur.

-Ta'lim-tarbiya jarayonining uzluksizligini ta'minlash: Maktabgacha ta'lim tashkilotida boshlangan ta'lim-tarbiya jarayoni oilada davom ettirilishi va mustahkamlanishi kerak.

2. O'zaro hamkorlikning tashkiliy shakllari va usullari:

-Axborot almashinuvi: Ota-onalar bilan muntazam ravishda bolaning rivojlanishi, qiziqishlari, muammolari va yutuqlari haqida ma'lumot almashish. Bu ota-onalar yig'ilishlari, individual suhbatlar, ochiq eshiklar kunlari, veb-saytlar, messenjerlar va boshqa zamonaviy kommunikatsiya vositalari orqali amalga oshirilishi mumkin.

-Pedagogik kuzatuv va baholashda ishtirok etish: Ota-onalar bolaning rivojlanishini kuzatishda va baholashda ishtirok etishlari, pedagoglarga bolaning uy sharoitidagi xulq-atvori, qiziqishlari va o'ziga xos xususiyatlari haqida ma'lumot berishlari mumkin.

-Ta'lim-tarbiya jarayonida ishtirok etish: Ota-onalar turli tadbirlarda (bayramlar, sport musobaqalari, ekskursiyalar va h.k.), to'garak mashg'ulotlarida, loyihaviy faoliyatda ishtirok etishlari, o'z tajribalari va bilimlarini bolalar bilan bo'lishishlari mumkin.

-Pedagogik maslahat va yordam ko'rsatish: Maktabgacha ta'lim tashkiloti pedagoglari ota-onalarga bolani tarbiyalash, uning rivojlanishidagi muammolarni hal qilish bo'yicha maslahatlar berishlari, zarur hollarda psixologik va logopedik yordam ko'rsatishlari mumkin.

-O'zaro o'rganish va tajriba almashish: Ota-onalar uchun seminar-treninglar, davra suhbatlari, mahorat darslari tashkil etish orqali ularning pedagogik kompetentligini oshirish, o'zaro tajriba almashish imkoniyatini yaratish.

-Ota-onalar qo'mitalari va faol guruhlar: Ota-onalarning tashkiliy faolligini qo'llab-quvvatlash, ularning maktabgacha ta'lim tashkiloti faoliyatini yaxshilashga qaratilgan tashabbuslarini rag'batlantirish.

3. Hamkorlikning pedagogik tamoyillari:

-O'zaro hurmat va ishonch: Har bir tomonning fikri va pozitsiyasini hurmat qilish, o'zaro ishonch muhitini yaratish.

-Ochiqlik va shaffoflik: Hamkorlik jarayonida ochiqlikni ta'minlash, barcha muhim ma'lumotlarni o'z vaqtida yetkazish.

-Mas'uliyatni bo'lishish: Bolaning rivojlanishi uchun har ikki tomonning mas'uliyatini anglash va bo'lishish.

-Individual yondashuv: Har bir oilaning o'ziga xos xususiyatlari, ehtiyojlari va imkoniyatlarini hisobga olish.

-Sistemalilik va uzluksizlik: Hamkorlikni rejali va muntazam ravishda olib borish.

-Natijadorlikka yo'naltirilganlik: Hamkorlikning bolaning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishiga erishish.

4. Tizimli yondashuvning afzalliklari:

-Hamkorlikning yaxlit va muvofiqlashtirilgan bo'lishini ta'minlaydi.

-Har bir tomonning rolini aniq belgilaydi va o'zaro bog'liqlikni kuchaytiradi.

-Resurslardan oqilona foydalanish imkonini beradi.

* Bolaning rivojlanishiga kompleks ta'sir ko'rsatishga yordam beradi.

-Ota-onalarning pedagogik kompetentligini oshiradi.

-Maktabgacha ta'lim tashkilotining ijobiy imijini shakllantiradi.

Xulosa qilib aytganda, tizimli yondashuv asosida qurilgan maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligi bolaning muvaffaqiyatli rivojlanishining muhim shartidir. Bu hamkorlik o'zaro hurmat, ishonch va mas'uliyat tamoyillariga

asoslangan holda, bolaning manfaatlarini ustuvor qo'ygan holda amalga oshirilishi lozim.

Ushbu maqolada tizimli yondashuv asosida maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligining pedagogik asoslari atroflicha ko'rib chiqildi. Tizimli yondashuvning mohiyati, maktabgacha ta'limda uning qo'llanilishi, hamkorlikning zarurligi va ahamiyati tahlil qilindi.

Tadqiqot natijasida quyidagi asosiy xulosalarga kelindi:

-Tizimli yondashuv maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligini o'zaro bog'liq va bir-biriga ta'sir etuvchi elementlardan iborat yaxlit pedagogik tizim sifatida ko'rib chiqish imkonini beradi. Bu yondashuv hamkorlikning maqsadlarini aniqlash, vazifalarni belgilash, samarali tashkiliy shakllar va usullarni ishlab chiqish uchun muhim nazariy asos yaratadi.

-Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligi bolaning har tomonlama rivojlanishi uchun zaruriy shartdir. Bu hamkorlik bolaning ta'lim-tarbiya jarayonining uzluksizligini ta'minlaydi, uning qiziqishlari va ehtiyojlarini to'liqroq hisobga olishga yordam beradi, shuningdek, ota-onalarning pedagogik kompetentligini oshiradi.

-Hamkorlikning pedagogik asoslari o'zaro hurmat va ishonch, ochiqlik va shaffoflik, mas'uliyatni bo'lishish, individual yondashuv, sistemalilik va uzluksizlik, natijadorlikka yo'naltirilganlik kabi tamoyillarga asoslanadi. Ushbu tamoyillarga rioya qilish hamkorlikning samarali bo'lishini ta'minlaydi.

-Hamkorlikning turli tashkiliy shakllari va usullari (axborot almashinuvi, pedagogik kuzatuvda ishtirok etish, ta'lim-tarbiya jarayonida ishtirok etish, pedagogik maslahat, o'zaro o'rganish, ota-onalar qo'mitalari) mavjud bo'lib, ularni tizimli ravishda qo'llash hamkorlikning ko'p qirrali va natijali bo'lishiga yordam beradi.

-Hamkorlikning samaradorligini oshirish uchun o'zaro aloqalarni muntazam ravishda olib borish, innovatsion texnologiyalardan foydalanish, ota-onalarning faolligini rag'batlantirish, pedagoglarning kasbiy kompetentligini oshirish va hamkorlik natijalarini muntazam tahlil qilish zarur.

Xulosa qilib aytganda, tizimli yondashuv asosida qurilgan maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligi bolaning shaxs sifatida kamol topishida, uning intellektual, ijtimoiy-emotsional va jismoniy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Ushbu hamkorlikni takomillashtirish, uning pedagogik asoslarini mustahkamlash maktabgacha ta'lim tizimining sifatini oshirish va kelajak avlodning har tomonlama barkamol bo'lib yetishishiga xizmat qiladi. Kelgusida ushbu mavzuni yanada chuqurroq o'rganish, hamkorlikning yangi shakllari va usullarini ishlab chiqish dolzarb ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Жуманова, Ф. У., & Жабборова, О. М. (2020). УЧИНЧИ РЕНЕССАНС ДАВРИДА БОШЛАНГИЧ ТАЪЛИМ. Academic research in educational sciences, (4), 238-243.
2. Жуманова, Ф. У., & Мирзарахмонова, Ш. М. (2021). Дуал таълим ва унинг имкониятлари. BOSHQARUV VA ETIKA QOIDALARI ONLAYN ILMIY JURNALI, 1(6), 122-124.
3. Jumanova, F. U., & Alfayzov, S. A. (2021). Boshqaruv ilmiga sharq mutafakkirlarining ilmiy qarashlari. Academic research in educational sciences, 2(4), 57-62.
4. Jumanova, F. U. (2020). Jabborova OM PRIMARY EDUCATION IN THE THIRD RENESSANCE. Academic Research in Educational Sciences, 1(4), 238-243.
5. Jumanova, F. U., & Artikova, N. S. (2021). PIRLS tadqiqotlariga tayyorlashda "organayzer" metodidan foydalanish imkoniyatlari. Academic research in educational sciences, 2(CSPI conference 1), 1471-1475.
6. Jumanova, F. U., & Artikova, N. S. (2021). Shaxs kamoloti va faoliyat (muloqot), ularni boshqarish ma'rifiy pedagogic muammo sifatida. Academic research in educational sciences, 2(4), 81-88.
7. Artikova, N. S., & Jumanova, F. U. (2021). Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quvchilarida o'qish savodxonligini rivojlantirish (PIRLS) misolida. Образование и наука XXI веке, 1(19), 455-460.
8. Jumanova, F. U., & Artikova, N. S. (2021). Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish savodxonligini rivojlantirishning ilmiy asoslari. Образование и наука в XXI веке, 3(20), 389-396.
9. Artikova, N. S., & Jumanova, F. U. (2021). Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quvchilarida o'qish savodxonligini rivojlantirish (PIRLS) misolida. Образование и наука XXI веке, 1(19), 455-460.
10. Jumanova, N., & Abirqulova, S. (2022). O'SMIRLIK DAVRIDA AGRESSIV HOLATLAR RIVOJLANISHINING PSIXOLOGIK JIHATLARI. Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 2(4).